

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	Ugy a lap szellemi részét illető cikkek, mint az előfizetési pénzek a „Köz művelő- dés” szerkesztőségének Gyulafehérvárra a várhoz küldendőek.
Egész évre 4 frt. Félévre 2 „ Negyedévre 1 „		

Nemzeti nevelés a gimnáziumokban.

III.

Elérkezvén igénytelen s orainkban a nemzeti nevelés feladatának részletesebb tárgyalásához, újból ismétljük, hogy az ifjaknak nemzeti tanítását és nevelését a gimnázium falain belül, csakis a tanári kar, illetve a tanári testület egyes tagjai eszközölhetik.

De az egyes tanárok működésköre különböző lévén, nagyon természetes, hogy a cél elérésére használható eszköz és eljárás, valamint ezeknek hatása is különböző lesz, mégis a tanárok helyes és egyöntetű működése eredményezi a cél elérését; mert csak így lehet megadni az ifjaknak a mindennek fölött kívánatos és célba vett nevelési irányt, melynek követése által az ifjak idővel megerősödvé, nemzetünknek, hazánkunk dicsőre és hasznára válhatnak, és az egész művelt világ előtt kivivhatják úgy maguknak, mint nemzetüknek és hazájuknak a közbecsülést.

Hisszük, hogy a tanítás és nevelés terén 27 év alatt szerzett alapos megfigyeléseink és bőséges tapasztalataink feljogosítanak minket, ezen irányban nyilatkozni. — —

Volt tanítványainkból már sokan maguk is tanárok lettek.

Tapasztalataink szerint minden tanár igyekezett és igyekszik az ifjakat az erkölcs és vallásosság útjára terelni, azon fentartani és annak követésére megerősíteni, de e tekintetben mégis legnagyobb hatáskörrel a hittanár rendelkezik; ő áraszthatja ki azon szívmelegítőt, mely még a nem keresztény előtt is tiszteletben áll, s lelki békét biztosít minden kebelben.

Az ő hivatása hazánk fiait azon meggyőződésre

vezetni, hogy erkölcs nélkül az ember a szó nemes értelmében vett egyetlen, valódi boldog percet sem élvezhet, az ő feladata ifjainkat azon meggyőződésre vezetni, hogy elismerjék, érezzék, hogy az erkölcs vallásos, tehát a lélek mélyében fekvő érzület semmi más által nem pótolható.

Az ezen meggyőződésben megerősített ifjak nemzetünk életében oly talajt, oly alapot képeznek aztán, melyre a tudomány többi részeit biztosan fel lehet építeni a legszebb és legbecsesebb alkotmány létrehozására.

A hittanár, ki Isten törvényeit, Jézus Krisztus tanítását szem előtt tartván, ezeknek megszivlelésére és követésére vezet tanítványait, nemzetünk, hazánk iránti kötelességével ellentétbe nem jöhet soha; mert tanítványainak azon egyenes utat jelöli meg, melyen megközelítőleg elérhetni a Szentírásban kilátásba helyezett azon pontot, hol egy akol és egy nyáj, hol csak barátok és testvérek lesznek. — Midőn nem csak mondani, hanem bizonyítani is fogják a felebaráti szeretetet.

S ha a hittanár Isten legfőbb parancsát, mely a többit mind magába foglalja: „Szeresd a te Uradat Istenedet teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből s felebarátodat mint tenmagad!” az ifjaknak szívébe kitörülhetlenül bevészte, akkor mindent tett, mivel a magyar nemzeti nevelésnek és tanításnak tartozott.

S épen ilyen mértékben igyekezik minden tanár a tudományok útján ifjainkban a hazaszeretet nemes tüzeit éleszteni, de e tekintetben nagyobb hatásköre és tágterű kötelezettsége van a magyar nyelv és irodalom tanárainak.

Ők a hazaszeretet ápolása érdekében közvetlenül hathatnak az ifjak szívére, azaz kedélyére és

egyáltalában szellemi életére. — Ők irányíthatják közvetlenül az ifjak szívét a nemzet és a hazaszeregette megértésére.

Kezeikbe van adva azon hatalom, melytől függ a nemzeti nevelés eredménye főképen.

Hisz ők őrzik a nemzet drága kincseit, a nemzeti nyelvet és nemzeti történetet.

S ha a magyar nyelv és irodalomtörténet tanárai őrzői féltékenységben, itt-ott más nyelvek iránti kedvezőtlenebb érzületekben a szükséges határon kissé túl is lépnek — ez nekik megbocsátható, de csak is azon esetben, hogyha az a káros tulságba át nem csap és az által különben kárt nem okoz a többi nyelvek megtanulására.

Hasonló erővel és hatással működhetnek a történelem és a földrajz tanárai, kik minden léptenyomon hazánk természeti és művészeti szépségeit az ifjak szeméi elé varázsolhatják; kiknek feladatuk és bő alkalmuk is van, hazánk muljából és jelenéről dicső emlékeket és szívreható képeket bemutatni ifjainknak a végett, hogy ők is a jó példát megszeretvén, azt minden körülmény közt hiven kövesék is. Alkalmuk van továbbá a történelem tanárainak a multból felhozni és kritikai bonczolókés alá venni mind azon eseteket, melyek a nemzet és az egyesek kárára vallottak, s pedig a végett, hogy az ifjakkal megszivleltesse az erkölcsön alapuló okosságot és óvatosságot, s hogy ennek folytán a közmondás: „Saját kárán tanul a magyar“ minél ritkábban jusson eszébe hazánk lakóinak.

Nemzetünknek tularadó dicsőítése azonban itt is épen oly káros hatású volna, mint a más nemzeteknek igazságtalan becsmérése.

A szívből eredő, tiszta igazság leginkább megfelel a valódi nemzeti nevelésnek, mert a magyar ősidők óta őszinte, jog-és igazságszerető volt; hadd maradjon ezentul is az!

Jog-és igazság szeretet két oly tényező, melyek az egész művelt világ részéről biztosítják nemzetünknek a megbecsülést.

Ifjainknak épen a jog és igazság iránt igen finom érzékük van, minél fogva a történelem tanárai nemzetünk jóléte érdekében sokat, de nagyon sokat tehetnek.

Megmérhetlen sok a jó, mit beolthat az ifju csemetékbe; de igen sok kárt is okozhat a fattyu hajtások elhanyagolásával.

Az ifjak maguk is sokat és élesen ítélnék és áldásosnak nevezhetni azon tanárnak működését, ki-

nek ítéleteit az ifjak érettebb korokban magukévé teszik.

Sok ítélet és állítás, mit a történelem tanáraitól 30 - 35 évvel ezelőtt hallottam, mai napon is élénken foglalkoztatják elmémet. — — —

A nemzeti tanításra vonatkozólag egészen más-képen áll a dolog a mennyiségtan, physika, rajz és természetrajz, az ó-klasszikai és az élő idegen nyelvek tanáira nézve.

Ezek csak közvetve hathatnak az ifjak nemzeti érzületének fejlesztésére.

De más tekintetben igen sokat tehetnek nemzetünk felvirágoztatása érdekében; mert nem elegendő, ha az ifjakkban csak hazafias érzületet ébresztünk, csak az anyanyelv tökéletes kezelésére oktatjuk, és történelmünk kitünő képeit szeretettjük meg velök, szükséges és nélkülözhetetlen, még a tudomány különböző ágaival való megismertetés is, hisz ezt megköveteli a megélhetés s csak is így érhető el az általános műveltség és a szakképzettség.

A tudomány megszerzését és a szakképzettséget kieszközölni fontos és magasztos hivatás, melyet igen gyakran lehet, sőt kell is a nemzeti érzület nemésítésére irányítani.

Főképen a nyelvek tanításánál, fordítások közben a legszebb alkalom kínálkozik, az idegen nyelv mellett a hazai nyelv szabályainak ismétlésére vagy kiegészítésére.

A reáliák, az ó-klasszikai és a művelt idegen nyelvnek minél magasabb mértékben való bírása emeli a nemzet anyagi és szellemi jólétét, emeli a nemzet tekintélyét bárki előtt is. —

Ha tehát igazságosan és elfogulatlanul vesszük megbírást és megítélés alá a tanárok közreműködését az ifjak nemzeti tanításában és nevelésében, akkor rögtön be fogjuk látni, hogy a legkülönbözőbb tantárgyak tanárainak helyes és ügyszeretettel párosult összeműködése folytán a kívánt célzt teljesen el lehet érni, mert az egyiknek működése kiegészíti, megerősíti és kibővíti a másiknak működését, minek folytán a legszebb siker koronázza a hazánk, nemzetünk érdekében kifejtett közös fáradozást.

Dr. Cserni Béla.

A házi nevelés hibái.

Felolvasva: **Spaller József,**

a brassai polg. körnek március hó 3-án tartott társas-
estéjén.

T. polgári kör! Tudjuk azt, hogy mindazok a benyomások, melyek az embernek szívét, lelkét a gyermekkorban érintik, igen sokszor kitorülhetetlen nyomokat

hagynak hátra maguk után. Vagy ki ne emlékeznék még késő vénségében is örömmel vissza a karácsonyra örömeire! Az édes anyai csókra, mely a gyermekkor pillanatnyi bánataiban arcunkról a könnyeket letörlő!?

A szülői szeretetre, mely kezdődik a bölcsónél, kísér az élet utain s mely még hanvainkra is áldólag tekint!

Amde a mily fölemelő az emberi kebelre a gyermekkor ártatlan örömeire való visszaemlékezés: ép oly lesújtó visszagondolni arra, hogy a tudatlan nevelői kéz mily sokszor keseríti meg a gyermekek életét, mily rop-pant pusztításokat visz véghez azoknak testi és lelki életében.

Emlékezzék csak vissza ki-ki saját gyermekkorára. Ártatlan örömei, vidám kedvteléseik közepette hány-szor nem zavarták meg az ijesztgetések különféle nemeivel! Csak egyet említek föl ezek közül: „Jó a mumus! — Divik az még most is a legtöbb családban. Réme az még maig is a kis gyermekeknek. Még most is élenként emlékszem vissza, hogy gyermek koromban „Jó a mumus!“-nak már hallatára is félelem szállta meg egész valómat. Hát még mikor környezetem elég kegyetlen volt a mumust fekete kosztüme-be elém vezetni! . . . Remegtem ilyenkor, mint a nyárfa levél; szívem összeszorult, azt hittem, hogy már már kiszökik a helyéből. Többet mondok. Volt nekem egy gyöngye testszervezetű kis pajtásom. Addig ijesztgették szegényt, míg egy borzasztó betegségbe esett az u. n. nyavalyatörésbe. Még máig is él szegény, de élet-e az, midőn még idejét-óráját sem tudja ama borzasztó állapotnak, melybe őt környeztet — saját vallomása szerint — taszítani elég kegyetlen volt.

Amde az ijesztgetések nemcsak magára a gyermek testszervezetére bírnak romboló befolyással, de igen szá-nalmas állapotokat idéznek elé a gyermeki lélekben, is ama lélekben, mely éppen jött ki a teremtő Isten kezéből de melynek kellő ápolása, gondozása az emberi szívekben mint valódi szükség, még sohasem lépett föl. Vagy kér-dem: a bátortalanságnak, az emberi lélek e nem éppen tiszteletre méltó nyilvánulásának alapját nem mi magunk vetjük-e meg már az élet első éveiben? . . . Az a kis gyermek ugyanis a ki látja, hogy a családban még a felnőttek sem mernek este világítás nélkül egyik szobából a másikba menni: — az bizonyára nem fog környezetétől bátorságot tanulni.

Hogy a bátortalanságnak magva már az élet első éveiben elhintetik a gyermeki kebelbe, legyen szabad még pár példát felhoznom.

Egy alkalommal — utazás közben — erős, zivataros idő ért utól. Mennydörgött, villámlott szakadatlanul. Menekülnöm kellett.

Véletlenül éppen egy ismerős családhoz kopogtam be. Amint átléptem a ház küszöbét, borzalmas kép tárult elém. Ott térdelt a szoba közepén az anya gyermekeivel, mindannyian sápadt arcczal, remegő kebellel. A legkisebb gyermek egyideig csak ámult-bámult e szálnalmas képen, mintha kérdezni akarta volna: hogy hát tulajdonképen mi történik itt? Végre látva övéinek folyton

fokozódó remegését, látva azt, hogy biz' itt már okvetetlenül nagy bajnak kell lenni: — maga is fülsiketítő sírásban tört ki. Hogy aztán e kép miként hangzott össze az ég morajával, a cikázó villámokkal, arról nem is szólok. Azt azonban megjegyezni kívánom, hogy az istenfélelem igenis szép, magasztos nyilvánulása az emberi kebelnek, de nem oly alakban, mely a gyermek lelki épségének veszélyeztetésével jár; mely őt nyúltságára, bátortalanságra vezeti. Nézetem szerint az ily fönséges természeti tüneményekben nem a haragvó Istent kell láttatni a gyermekkel, hanem igenis az Ő hatalmát, véghetetlen jóságát.

Ki még a mennydörgés és villámlásban is a megnyí-ben jótékony eső szobta azt követni atyai áldását hinti ránk. Vezessük ki inkább ilyenkor a gyermeket a szabadba s ezáltal míg egyrésztől bátorságra szoktatjuk, másrésztől a természet e csodálatra keltő tüneményeinek hatása alatt szíve, lelke önkénytelenül föl fog emelkedni, ahhoz, kinek szépsége, hatalma, jósága kimondhatatlan.

Az az undor, az az ellenszenv, melyet némely szülők bizonyos állatok iránt mutatnak szintén igen sok esetben forrása lehet a gyermekek nyúltságának, bátortalanságának. Ismerek felnőtt embereket, még pedig igen kemény kotesüeket, a kik csakis akkor tudnak igazában futni, ha véletlenül egy kis egérke üzöbe veszi őket. Hogy azonban senkise mondhasa: más szemében meglátom a szálkát, a magamében a gerendát sem, bár pirulva, de mégis be kell vallanom, hogy engemet is egy kis leveles-békával (zöld béka) ki lehetne Brassóból üzne; ha meg éppen valakinek reám nézve ama nem valami szellemes ötlete támadna, hogy egy varangyot lebegtessem szemeim előtt, akkor lenne aztán még csak a „Laufschritt.“

Tegyük föl azonban azt, hogy némely gyermek már eredeti hajlamainál fogva is bizonyos undort, bizonyos ellenszenvet tanusít némely állatok iránt, az okos nevelő még akkor is segíthet a bajon. Beszéljen a gyermekeknek minél többet azon állatokról, világosítsa föl őket, hogy mily nagy bárgyuság attól a kis egértől meg békától félni; fogassa meg (?) velük azokat. Csak ily módon szoknak hozzá az említett állatokhoz. Így aztán biztosan nem fogják álmatlanul tölteni azt az éjszakát, midőn véletlenül egy kis czinczogó-faj téved ágyunkba. (?)

A dajkamesék, melyekből a gyermek szellemi élete első táplálékát szívja, szintén igen sokszor megfélemlítik, elbátortalantítják a gyermeket. A legtöbb dajkamese-emlék-szem gyermek-koromból — vagy rablással, vagy pedig gyilkossággal végződik. Hallgatnók meg csak ilyenkor a gyermek szívének minden egyes dobbanását, vizsgálónk csak meg a mese hatása alatt az arcán megjelenő vonásokat: bizonyára eléggé elretentő képet szerethetnénk magunknak ama forrongásról, mely ilyenkor a gyermek kedély-és lelki világában véghez megy. A mily kedvező befolyással van a jó egészséges anyai tej a gyermeki test egészséges fejlődésére, ép oly áldásosan fogja a gyermeki lélek is földolgozni az erkölcsileg tiszta, a saját fejlődési fokának megfelelő dajkameséket — saját fejlődésére, nemese-désére.

Szülő imidőn Isten gyermekekkel áldott meg, magasztos, de terhes kötelességeket rótt vállaira. Kezdebe adta

saját képmását. Kezedebe adott egy tehetetlen testben szunyadó lelket. Azt fejleszteni, erősíteni, ezt szunyadó állapotából életre kelteni, nemesíteni a te kötelmed. Teljesítsd e szép kötelmet úgy, hogy helyedet a legfőbb Bíró előtt egykoron bizton megállhasd.

A gyermeknevelésben az oroszlámrész a nőnek jutott. Az ő szíve, lelke az a gyermekre nézve, a mi a nap áldásos melege a növényzetre nézve. Boldog azért az a nő, ki szívvel-lelékkel családjának él. Csakis a kötelmeit hünen teljesítő nőről mondhatta Eötvös J. br. is ez igazán megható szavakat: „S te anyámnak szent szelleme, ki mentőként közelgél gyermekedhez legnehezebb pillanataiban, lebegj körül szent emlékeiddel mindig, hogy a szív, mely remélni megszűnt, a multban találja vigasztalását. S mint egykor boldogabb napokban, te ringatád álmában gyermekedet: úgy képed álljon előtte, midőn majd szemeit hosszú, végpihenésre zárja be. Mert ha csakugyan van álom az élet után, szép leend az, ha t. valál vég gondolatj az elszunyadónak.“ —

T Á R C Z A.

ANYJA ÜDVE.

Prokuepek Samueltól.

A zord időknek vége. A tavaszi egen tudóklő nap milliárdnyi fényes sugárt bocst le, melyek mint valami tündér ujjak végig futnak a téreken s dombokon; mindenütt smaragd zöld szőnyeget s tarka virágokat csalván ki a föld mélyéből. A tél viszontagságait átélte ember is mintegy újjászületve érzi magát; a szellő balszamos fuvalma is oly jól esik a zordon szelek és folytonos szobai levegő után. Az utcákat, tereket a járókelők ezrei lepik el. Vidám gyermekcsoportok üzik a tavaszi évszak legkedvesebb játékát, a labdázást. A felnőttek is megállanak s gyönyörködnek a gyermekek vidámságán; talán egy-egy édes visszaemlékezés támad bennök azon időkorból, midőn ők is ezen ártatlan kedvtöltésben még örömet találtak.

A nap ép most küldi bucsusugarait s lehangyatlak a távolban kikellő hegyek mögé s erre mintegy jeladásra megszólal a nagy harang: „bum, bum“ s hangja oly ünnepélyesen rezg a levegőben s messze elviszi szárnyain a lány szellő. A föltámadás ünnepélyére hív szava. Hallatára a gyermekesereg abbahagyja játékát, a járókelők gyorsabban lépnek, legtöbbje egy közös czél a templom felé.

Egy fiatal anya is, hét éves fiacskáját kezén fogva, halad ugyanazon irányban. A gyermek arcza oly vonzó és kedves, hogy a járókelők igen gyakran sokáig nézik s ilyes szavakra fakadnak: „ejnye be szép fiucska!“ Szép fiucska is volt az szabályos vonásokkal; arczán az egészség pirosságával, szemeiben pedig a nefelejcs kékjével. Büszke is vala az anya gyermekére, mintha nézésével soha be nem telnék az uton is folyton gyönyörködék benne.

A templomba nagynehezen férhetének csak be. A korábban jövők majdnem zsúfolásig betölték már azt s szakadatlanul tolongott be a tömeg az ajtókon. De tündéries látványt is nyújtott a templom belseje. A meggyújtott gyertyák százai, a fényben ragyogó csillárok, a sz. sirnák

piros és zöld lámpái, a lobogó zászlók, az oltárok és szobrok aranyozásainak csillogása oh be szép látványt nyujtanak.

Tömjénfüst száll az ég felé, felzendül az orgona hatalmas hangjától kísérvé ez: „föltámadt Krisztus e napon“ oly szívreható a dallam, oly megható e jelenet. Még a bábmészködő más vallásuak keblében is a rokonszenvenek egy-egy hurja zendül meg s önkéntelenül meghajlanak a Legszentebb előtt.

A kis fiucska is ott áll anyjával a néptömeg között. Ép feléjük közeledik a pap az oltáriszentséggel. Térdre borul a kis fiu s anyját kezénél fogva huzza, hogy ő is kövesse példáját. „Mama térdre“ szól majdnem fennhangon s görcsösen kapaszkodik anyja karjába, míg nem az anya önkéntelenül fia mellé térdel.

Mert, hát meg kell vallanu k, e két lény, kik e világon a legközelebbi kötelékekkel valának egymáshoz fűzve, vallásilag igen távol állanak egymástól. A fiu katolikus, az anya protestans volt. A vallással oly kevésbé törődő korunk indifferentismusának egyik kifolyásai az oly gyakori vegyes házasságok. S ezeknek következményei, hogy a szülők és a gyermekek gyakran vallásilag oly távol állanak egymástól.

Az özvegy egy pár évvel ezelőtt temeté el férjét. Szerelmőknek zálogául csak e kedves kis gyermek maradt meg számára. A boldogult nem tartozott a „bigott(?)“ emberek közé s azon elvnek hódolt, hogy „minden vallás jó vallás“. Nejét tehát nem igen háborgatta „meggyőződésében“. Eljárt mind a katolikus mind a protestans templomba. Fiát, mert hiszen „az állam törvényei is úgy parancsolják“ vallása után katolikusként keresztelteté. S egy pár évi együttlét után itt hagyá nejét és gyermekét s az örökkévalóságba költözött.

De a fiu semmiképen sem örökölte atyjának közönyöségét a vallást illetőleg. Megfoghatatlan, megmagyarázhatatlan tünemény volt az anyára nézve: honnan nyerte gyermeke szörnyű ragaszkodását és szeretetét vallásához. Hiszen ottthon őt senki arra nem tanította. Az anya ellevén foglaltva a megéllhetés gondjaival, nem igen tanította vallási dolgokra s ha tanította is, mint protestans, bizonyára nem a katolikus vallás elveire tanította. S a fiucska mégis mindenkor dicsekedett vallásával s szomorú lett, ha anyja őt vallásaért boszantotta. Eleinte mulatságos volt az anyára nézve a kis hitvalló viselkedése; mint jött tüzbe s minő komoly hangon érvelt vallása mellett. De később komolyabban vette a dolgot. Magával vitte a protestans templomba. De a fiu szomorú lett s napokig elnémult gyermeki vidámsága. „Hiszen az nem is templom! Ott nincsenek oltárok, képek, zászlók; ott nem miséznek a pap. Olyan üres, mintha valami nagy iskolaterem volna“ szólott egykor anyjához. Végre is kénytelen volt az anya a katolikus templomba is járni, ha azt akarta, hogy gyermeke ismét vidám és jókedvű legyen.

A feltámadási ünnepélynek is vége leve. A tömegek eloszlottak s az anya is lakása felé tartott gyermekével. A kis fiu ajka oly beszédes volt az uton. Ugy el tudá beszélni a szertartást, annak legkisebb része sem kerülte el figyelmét. „Hát még a ministrans fiuk! milyen büszkék voltak szép piros köntösükben. Vajon mikor fogok én is

ministrálni? Tevé hozzá nagy komolysággal, sohajtvá egyet, úgy hogy az anya önkéntelenül is elmosolyodott a gyermeki szívnek eme komoly aggodalmán és vágán.

Másnap, Húsvét reggelén, megint kezénfogá az anya gyermekét s elvezeté a protestans templomba. A gyermek nem ellenkezett, de jó kedve is oda lett. Maga az anya sem érzé keblében amaz emelkedett hangulatot, mely a nyugodt lelkiismeretű embernek keblét ilyenkor át szokta hatni.

Erőszakkal igyekezett a predikáló pap szavaira figyelni, de mellette ülő kis fiára tekintvén, ki komoly, igen komoly arccsal ült ott szemeit merően egy bizonyos pontra függesztvén, valami határozatlan fájdalmat érzett. Valami üresség, nyughatatlanság fogá el egész valóját. S mellette fiacskája is mintha halaványabb volna a szokottnál: megfogta kezét s még az istenisztelet bevégezte előtt haza mentek.

Othton ölébe vette gyermekét s behizelgő hangon szólott: „Béla, szólj, mi a bajod? S megsimogatván homlokát „mily forró a homlokod!“ folytatá aggodalmasan, a kis fiut csókjaival halmozva el.

A gyermek egy darabig nem szólott, de végre egy pár forró könnyecsepp hullott ki szeméből s mondá: „beteg vagyok mamám, olyan beteg.“ „Hol fáj, kedves fiam, oh szólj az Istenért?“ „Itt a szívem táján szur valami s a torkom is úgy szorul.“ „Irgalmas Isten! kiáltott fel az anya, majdnem felőrülten s lázas sietséggel vetközteté le gyermekét s fekteté ágyába.

Csak nagy erőfeszítéssel tudá a kétségbeesés könnyeit visszatartóztatni. Ezernyi rémgondolat futott agyán keresztül, mintha minden ereje elhagyta volna. Alig tudta beszélni a cselédet, hogy orvos után szaladjon.

Az orvos eljött, megtapogatta a kis beteg üterét, számítgatá az érveréseket, majd meg felelt a fiúcska mellére fekteté. Sovárgva leste az anya arcvonásait, mintha azokról akart volna leolvasni gyermekének sorsát. Az orvos sokáig, igen sokáig folytatá vizsgálódásait. Végre az anyához fordulva szólott: „a jelek tüdőgyulladásra vallanak, de ez még nem bizonyos. Irok csillapító szereket, különben a jó Istenre kell bízni.“ Éles törként hatának e szavak az anya szívére. Szeméből nem hullott könny, de arcza halálsápadttá lett s kebeléből nehéz sohaj emelkedett. Hallgatagon nyújtá az orvosnak a papirt és írószereket a vevény megírásához. Az orvos szívében a mély fájdalom szemléletére a részvét felébredt s szelíd hangon, majdnem szemrehányóan szólott: „nincs még ok a kétségbeesésre, legyen erős kegyed, uralkodjék önmagán!“

A kis betegre nézve a szenvedésnek nehéz, igen nehéz napjai következének be. De az anyai szív együtt érezé a fájdalmakat, mert nem volt hatalom, mely őt a beteg ágyától egy pillanatnyira is eltávolíthatta volna. S aztán a láz és önkívület óráiban olyan furcsákat is beszélt a fia. Minduntalan a templomban volt, majd elragadtatással beszélt az angyalokról és a szentekről; majd láthatatlan ellenségekkel küzdött. Anyját nem ismerte meg. Folyton nevét kiáltozá s midőn ez szivszakadva kiáltozá: hiszen itt vagyok, melletted állok!“ a gyermek felült ágyában, mintha a tulvilágról szólott volna: „oh nem, te messze állasz tőlem, te nem vagy katolikus.“

Kinos, keserű érzelem vegyült az anya fájdalma közbe. Fia lázalmi között elárulá azt, mivel gyermeki szíve már régg tépelődhetett. Sok megmagyarázhatlan tényének és beszédének kulcsát itt elárulá gyermeke. Közte és gyermeke között egy végtelen ürt látott feltűnni, mely talán elválasztja gyermeke szívet az övétől. Mi tevő legyen? Egyik oldalon elöitéletei, neveltetése, anyai tekintélye gyermekének vallása ellen; másfelől meg a gyermeknek szenvedélyes ragaszkodása vallásához, meg a nagy veszély, mely életét fenyegeti. Félőrülten tekintett fiára, ki égő arccsal hánykolódott ágyacskájában. A fájdalom összeszorítá ijkait, szemei mintha üvegesednének, beszéde csak elhaló nyöszörgés „Uram, irgalmazz, könyörülj rajtam“ kiált fel kétségbeesésében az anya s térdre borul „Uram, ne vedd el gyermekemet! Im fogadom, ha gyermekemnek életet adsz — katolikussá leszek!“

— Folyt. köv. —

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Glossák a Kritikai levelekhez.** IV. — Egyik kedvelt stratagémája az ev. ref. felekezet szellemi csatlósainak a hazudás. Sajnálom ugyan, hogy ezt épen így kell kiírnom, de nem tehetek róla. Nincs ugyanis az erkölcsi szótárban a „hazudás“ szón kívül más kifejezés azoknak szőrmentén való simogatására, a kik az igazságot mindig szörellelneben fésülgetik. Ilyenek pedig a szóbanforgó uraságok. A magyar-láposi lelkész dokumentaliter bizonyította rá érdemes ellenfelére a hazugságot, s én is azon vagyok, hogy hamarosan ilyenfelét tegyek. — A Pr. Közlöny tagadásba vette, a deésaknaiak áttérési számát; ez a szám pedig névszerint volt kimutatva lapunkban. S e hitteles kimutatás ellen hivatkozik saját illetékes hatóságának információira, melyek szerint az áttértek száma csak 2—3 volna. Nem tudom ugyan, melyik az az „illetékes“ hatóság, úgy látszik azonban, hogy igazmondás tekintetében legkevésbé illetékes. Mert név és számszerintiség ellen, csakis név és számszerinti czáfolat birna valamitől bizonyító erővel. Így az egész dolog nagyon is magán viseli a szándékos félrevezetés jellegét, melyet még tetéz az is, hogy egy más, komoly lap hitelét akarná megdönteni. Hja, szépíteni mindig tudtak az atyafiak, ez a nyitja annak a töménytelen sok jeles bizonyítványok is, a mit kollegiumaikból szertehord évenként annyi szellős fegyelmű műszafi. Az a halasi botrány, az 50 frtos érettségi bizonyítványok, a különféle kosztosakkal való affairek, melyek a bpesti esküdtésék előtt nem is olyan régen tárgyaltattak, milyen delikát dolgok voltak.

Az ember szinte a „szűkebb hazára“ gondolt! Mert azt én is tudom, hogy a „felvilágosodásnak“ úgy nagy általánosságban valamennyien barátjai, hogy azonban annak a szűkebb értelemben vett tudománynak, mely fáradságos tanulmány gyümölcse, valami igen-igen lelkiismeretes művelői is akadnának önáluk, arra már nem igen mernék ám mérget venni.

Egyszóval tehát valami igen nagy tudományról nem lehet rágalmazni őket. Hanem azért az igazmondáshoz, *

mihez pedig tudvalevőleg nem kell tudomány, csak egy kis becsületesség, mégis nem tudom, hogy miért nem akarnak hozzá szokni?

Mert mégis csak különös az, hogy valaki tagadásba vegyen oly körülményt, a mely pozitív adatokkal bizonyítható. Ugyáltszik azonban, hogy a jó szándék menti náluk az eljárást.

Megrémülhetnének ugyanis az akolbeliek, megtudván, hogy itt vagy amott tömegesebb áttéréssel csappant meg a „hivék“ sokasága. Ezért tehát lehetőség szerint el kell tölteni a dolgot. A mi nem is épen rossz taktika. S így odaértünk volna, hogy az elutasítás is speciális kálomista remedium. Jó is lesz azt készletben tartani legalább olyan esetekre, mint a fenti, mert az előjelek után itélve ezek hovatovább szaporábban fognak ugyan jelentkezni. Il-lik tudni ugyanis, hogy a protestantizmus a felosztás vi-lágos jeleit viseli már magán. A debreczeniekkel folytatott irodalmi háboru ezt világosan mutatja.

Haladni akar egy részük a hitbeli tan dolgában is a korszellemmel, mivel erkölcs dolgában valamennyien úgy is azzal haladnak. Hát hiszen ez mind jól van; csak-hogy ne feledjék, hogy annak a korszellemmel fogai is vannak, s azok úgy megörlik majd őket, hogy semmiféle autonomia sem gyúrja őket többé új tészttá a apostol szavainak értelmében.

Ezt önkénytelenül, mintegy ösztönszerűleg érzi az örökkévalóság után sovárgó lelkek sokasága, s azért sietnek az örök életre biztosítani magukat annál a nagy biztosító intézetnél, melyet Krisztus alapított, részvényesei a szentek, igazgatótanácsa az apostolok, földi főügynöke Romában van, és nem Debreczenben, csekély járulékkért, a gyarló ember jó cselekedeteiért nagy dividendát ad, az örök életet. — Ha tehát örvendünk az akatholikusok áttérésének, ez az igazság önzetlen öröme a halhatatlan lel-kek javán és nem a számbeli gyarapodás prekárius érté-kü dicsekvése. Egyébiránt is az egyház, a mely kezdettől fogva tömeges megtérések tanuja volt s az ma is, nincs arra szorulva, hogy szektárius politikát csináljon az áttér-tek számával. S ezt a Közlöny szerkesztője is, a ki annyira okos, és akkora kalán oly sokféle lében, tudhatta vol-na, s nem kellett volna a „Szerk. postában“ a Közműve-lődést megrágalmaznia. Egyébiránt mi várhatunk; ha kell addig a míg a prot. szakadártság szellemi áldozatai egyen-kint visszatérnek is. Van erre elég időnk, mert miénk az ígéret, a kegyelem és az örök élet záloga, Krisztus var-ratlan köntöse, az egyház.

Irodalom.

Könyvismertetés.

„Fülöp Alajos **Axiómák gyűjteménye** latin és magyar nyelven. Ára 2 frt vagy 8 intentio. Gyulafehérvártt. Ny. Papp és Ferdinánd p. lyc. 1899.“

(Folytatás.)

Nem jogtalanul panaszkodnak folytonosan a kath. hírlapok, hogy fogy a kath. hitélet. S ezt mi is fájóan vagyunk kénytelenek tapasztalni. Oka ezen mindenesetre szomorú körülménynek abban rejlik, hogy kath. szépiro-

dalmunk nincs. Irhatunk dogmatikus, apologetikus, mora-lis vagy liturgikus műveket halomszámra, olcsó pénzen vagy tegyük fel — ingyen is osztozgatjuk szét, — mindez ma nagyon keveset használ. In radice — kell a bajt orvosolni kezdenünk. Az istentelenséggel saturált szépirodalom idegenített el táborunkból sokakat, — tehát nekünk ma vallásos és erkölcsös szellemtől áthatott szép-irodalmi műveket kell a közönségnek és első sorban az ifjuságnak kezébe adnunk. Ily úton mindenesetre — nye-rünk. Ily úton haladva az Üdvözítővel „gyűjtünk;“ a ki pedig ellenkező úton halad, az vegye magára a Megváltó eme komoly szavait: „Qui non colligit mecum — dis-pergit.“ —

Egy „*Axiómák gyűjteménye*“ a szépirodalmi művek sorába tartozik, sőt ezeken fölül áll. Ami örök szépet, ne-mest, fenségest, igazat éreztek és irtak hirneves költők és írók — mindaz itt előttünk áll avagy *kellene állania*.

Fájdalom, Fülöp A. gyűjteményéről teljes határozott-sággal ez utóbbi óhajomat kell hangoztatnom. Annyi sok szép, jó és igaz van már irva s mindez oly könnyű szer-rel kapható, hogy ismét-ten abbéli *csodálatosnak* kell ki-fejezést adnom, hogyan vala képes a t. szerző oly axió-mákat venni fel uri olvasó közönség és ifjuság kezébe szánt gyűjteményébe, melyek a vallásosságot, erkölcsös-séget, vagy legalább is a jó ízlést egyenesen corrumválják. Ily úton haladva, ily eszközökkel élve, ily megnyerő és könnyen hozzáférhető, csábító üvegben orvosság helyett — lélekölő mérget adva s épen az ifjuságnak — már bo-csánat — „*dispergit.*“ —

A mű átlapozgatása és tanulmányozása közt fájóan kelle meggyőződnöm, hogy leginkább a Szentírás és kath egyház körébe tartozó eszmékből szert obsoecon verselmé-nyeket faragni. Egy néhány diszpléndányt már valék sze-rencsés (?) bemutatni. Van még több is. S nehogy azt higgye bárki is, hogy egy kis, ártatlan tréfának ellensége volnék. Világért sem, sőt szeretem. De midőn a Szentírás örökszép helyei ocsmány módon lenek travestált alakban *ó-classikus vagy modern öllőszeket* (még ráadásul *kontár szabótól* készítve.) — midőn az Egyház szent intézményei lesznek gúny tárgyává téve (ráadásul az *Egyháznak egy megélemedett szolgájától*;) midőn ily vallás-erkölcs-izlés rontó könyv minden rendű, rangú és koru közönséghez mintegy tolokodik (ráadásul *intentiók — csak 8 — árán*;) akkor igazán már mintegy szemeim előtt lebeg a Megváltó „*dispergit*“ szavának szomorú hatása. Szomorú, de való! —

Garay az obsitosát ugyan elviszi a világ végére s itt Hári János „*lábát lelógatá.*“ Amde Fülöp még tovább megy az *angyalok* által vitt purdéllel. Ő azt még tovább viszi.

175 ! „In aeternum et ultra! vagy „*Extrema se tangunt.*“ (Ujból)

Fölvittek a purdéllel
Az angyalok égbe,
S azon istul . . . messze — messze —
A nagy semmiségbe . . .
Ha estében be nem pottyant
A pokol mélyébe!

Csak azt szeretném tudni, hogy eme rövid hat sor-ban mi nagyobb: a jámbor stupiditás vagy a méltán kár-

hozatható önmegfeledkezés?! Angyal-purdé, lélek-ég, sem-
miség-pokol, vivés-pottyánás; — no már többet hat sor-
ban kifejezni nem is lehet! Nem is kívánjuk!

A Megváltó meghagyta, számos példa bizonyítja s
csaknem minden ember tapasztalja:

205 l. „Nemo potest duobus dominis servire.“ (Sz. irás.)

Szerző azonban azt tartja az idézett szavakat fordít-
va avagy exegetálva:

206 l. „Még az ördögnek is olykor gyertyát kell gyújtanunk.“

Ha még ez sem haeretikus izű és szagú magyarázat,
akkor *Lutherből* is bátran lehet — *egyházatyja!*

213 l. „Ilyen ez is.“ (már hogy milyen, az nincs meg!)

„Crucifixus, mortifixus et Pilatus factus est!

e helyett:

Crucifixus etiam pro nobis sub Pontio Pilato passus et sepultus est!“

Mármint én csak kérdelem a t. szerzőtől, hogy (— mi-
vel a fentebbi szavak a Szentmisében mondatni szokott
Credo-ból vannak czítálva s így csakis papok ismerik —)
vajjon a szerző ur c-inálta azt a gallimathiaszt? s ha szer-
ző ur, ugyan egy év alatt — átlag számítva — hányszor
imádkozta azt a „*crucifixus*“ . . . módon?! Mert lehetet-
len, hogy ilyen *sikerült* termékeket elfeledjen! (Ajánljuk a
spirituális uraknak!!!)

Oly versek vannak sokszor előtrávtva, hogy minde-
nik olvasója aligha lehet azok historiai háttérével tisztában.
Igy pl. egy szuszra:

811. „Régi emlékkersek ezek is:

Arva fuisti Petre! arva eris, et in Arva morieris!

Perge domum Forgách, tergat tua terga a korbács!

Vágd csak fiam, vágd Forgách! tied leszen Ghimes és Gács!“

Azt hiszem, hogy egy kis magyarázat nem ártott vol-
na! S aztán a sorrend sem helyes. A Forgách vágása Ro-
bert Károly idejében szerepel, — Péter kalocsai érseknek
az Arva várba történt elzáratása pedig Mátyás alatt. Az
ilyesmikre is figyelni kellett volna!

A capitolumi libákról is szól. De oly összefüggés-
telen egyrészt az applicatio, másrészt a conclusio, hogy nyu-
godt lélekkel kihagyhatta volna az egész historiát. Szórol-
szóra így hangzik:

209. l. „Anseres olim in Capitolio clamantes:

A polgári házasság

Nem egyéb, mint ágyasság; —

Ezt mindenki jól tudja, —

Ezt gágogja a ludja.“

„Itt czélzás van a Capitolumi szent ludakra, melyek
gágogásaik által az alvó öröket fölébresztették, s így az
erődtívnynek az ellenség általi eltolgaltatását még ideje-
korán megakadályoztatták. — De ezen felül itt a *libák gá-
gogása* — ugyszólván — é r z é k i l e g akarja kifejezni azt
is, hogy a nálunk is behozatni szándékolt *polgári házasság*
ugysem lenne egyéb *állati párosodásnál*.

(Dehát mi közük ehhez a capitol. libáknak?! Z. A.)
Ezt pedig Magyarország lakosainak tulnyomó többsége ha-
tározottan perhorreszkálja s a népdal szerint bátran élén-
kelhetné a polgári házasságról:

Mig a tóban halak lesznek

Addig Rózsám el nem veszek!

Abban pedig mindig lesznek,

S így hát soha el nem veszek!“

A „*Canis fidelis*“ (216 l.) is talányszerűen van meg-
magyarázva.

„A kutya a tolvajt megugatja, de a szeretőt nem!
Igy lesz kedves az Ur s kedves az asszony előtt!

Reflexio:

Mennyi a gúny, meg az élcz itt e szavakban öcsém!“

Bizony — *bátyám!* — én nem veszem észre. Hanem
mondok én is egyet.

224 l. Ridiculum acri

Fortius et melius maguas plerumque secat res.

Kétélű kardnál mélyebb sebet üthet az élcz ám,

Hogyha paraszt s nincsen féke, határa neki.“

A *reflexiót* én teszem rá *Bátyám* módja szerinti pen-
tameterben.

Bátyám észre ám vette-e, hogy mi e viccz?!

Röviden akarván végezni, áttérek még a kisebb-na-
gyobb nyelvtani botlásokra, melyek meglehetősen számmal
vannak representálva. Igy pl. „*híd*“ (90), a négy égbeki-
áltó *bűnök*“ (57 l.), *ötlet* (105 l.), *asztal* (93 és 138 l.), „*min-
détig*“ és „*mindéltiglen*“ (185 és 179 l.) *mensz* (268 l.) stb.
A caesurát *vágánynak* nevezi illetve fordítja a t. szerző.
Jó, hogy nem *sin*. Egy diszverset még végül szabadjon
felemlítenem. Szórol-szóra így hangzik:

„A boszorkány agyrem,

Mely épen nem létez,

Arról tehát törvény

Te ne is emlékezz!“

Bizonyosan a rimek felelőskö ezen nyelvtani szörnyű
vétségért. Mert hát *ék és él* nem rimel.

Egy szóval a versek általában gyengék. Hosszu-e
vagy rövid a szótag, ez nem sokat genirozza a szerzőt,
— hogy a caesura (*vágány!*) minő, arra nem igen ügyel
s hogy a rimek vajjon jók-e, erre elégnek tartja, hogy a
két utolsó betű legyen egytorma vagy rokonhangzásu. Igy
persze olyas versek kerülnek ki a műhelyből, melyekhez
képest a 14—17 század költői termékei — *alakilag* Petőfi
lyrájával versenyeznek.

Aztán a fordítás is a legtöbb esetben gyarló. Eltekint-
ve a tréfás fordításoktól, melyek mindig csak távoli vonat-
kozással bírnak az eredetire nézve — bizony azokból a
fordításokból senki latin ismereteit nem gyarapíthatja. Ta-
nuló plane csak rontja. — Szerző a legtöbb verset citalja
az auctor megnevezésével. Ez helyes eljárás. Amde leg-
alább 100 helyen az elmaradt és épen oly helyeken, melyek-
nél okvetlen szükség lett volna az író megnevezni, fur-
csának találtam, hogy Petőfi versei után nem teszi oda
költőnk nevét. „A magyar nemes“-ből cízál 4 sort s azt
írja alá: „*régi versek*“. Talán nem ismeri?! Végül roppant
sok fölösleges dolgok vannak a munkában összevissza —
valóságos költői rendtelenségben felhalmozva. Hogy mire
való elkopott és normalista deák fejtorésre szánt talányo-
kat a műbe felvenni, anagrammokat, chronosticonokat stb.
azt nem érthetem. Annyi sok szép axioma van még egyes
gyűjteményekben, hogy azokat felhasználna különb gyű-
jteményt állíthatott volna össze a szerző. Ily alakban a mű
határozottan gyenge, — kár vala még napvilágra hozni.
Az a horatiusi elv: „nonum prematur in annum“ jót tett
volna a t. szerzőnél is.

Záradék gyanánt azt kell mondanom, hogy *egy minden-
tekintetben gyarló művel iszaporodott irodalmunk*.

Végül nem hagyhatom szó nélkül a t. szerző eljárását az *intentiókkal*. Először is nem vala opportunus a mű czimlapjára az intentiókat is nyomtatni, — hogy miért? — fölösleges magyaráznom. Aztán meg az a nyilvános számadás az intentiók helye, neme, száma stb. felől a „M. A.“ hasábjain — nem jár. Mert először is mit érdeklí a közönséget, hogy az a magyarországi dignitárius hány intentiót drukolt ki, aztán — és ez a fő — sok félremagyarázásra ad alkalmat az ilyen üzleti eljárás.

A mit irtam, kötelességből irtam. Kettős hivatásom szabta elem. S ép azért a t. szerzőtől, kire nézve rövid bírálatom aligha hízog — Ovidius eme szavaival veszek búcsút:

„Da veniam scriptis, quorum non gloria nobis
Causa, sed utilitas officinque fuit.“

Z. A.

— Megjelent: „**A katolikus hitoktatás.**“ Havi folyóirat. IV. évf. 5. sz. Szerkeszti és kiadja Fonyó Pál Sükösdön (Pestmegye). Ára egész évre 3 frt, félévre 1 frt 55 kr.

— „**Havi közlöny**“ az elméleti és gyakorlati lelképítés-társág köréből. XII. évf. 4. szám. — Szerkesztik és kiadják: Tokody Ödön, Patzner István Uj-Pécson (Torontálmegye). — Ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

— „**Borromaeus**“ Kath. hitszónoklati folyóirat. III. évf. 6-ik füzet — Szerkeszti és kiadja: Horváth Lajos, Győr-Ujvárosi Plébános. — Ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt.

— Beküldetett: „**Üdvözlegety Mária.**“ Imakönyv a bold. Szűz tiszteltére. Irta Dr. Walter Gyula. Második tetemesen bővített kiadás. Ára ezen 442 lapra terjedő, csinos kiállítású kis könyvecskének 50 kr. Megrendelhető Esztergomban a szerzőnél.

— „**A Herbartiskola nevelési elveinek történeti kritikája és alkalmazása.**“ Irta Regéczy József tk. igazgató-tanár Nagy-Szombathban. I-ső rész: Herbart és követői. 110 lap. Ára 1 frt. Ajáljuk az érdeklődők figyelmébe.

— „**Die Rotation der Himmelskörper**“ oder das Gesetz der Axendrehung und Bahnbewegung von Joseph Radányi, kön. ung. Ministerial Rechnungsrath in Ruhestand. Kronstadt (B r a s s ó). — Ára 40 kr. — Kár, hogy ez a lívaló szakértelemmel és nagy gondnal irt munka — melynek szerzője született magyar s hozzá még magyar állam-hivatalnok is — nem magyar nyelven jelent meg. No, de hisszük, hogy szerző, ki a „róperó“ és „nehézkedési törvényeket“ oly behatóan ismeri, teljes tudatával bír a honfiai kötelességeknél, s jeles művét magyar nyelvre visszafordítva, már közelebről „kiadja“. Amen!

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Jótekonyság.** Püspök ur ő nagyméltósága a husvéti szent napok táján a tűz által károsodott homorodremetei r. kath. lelkésnek 50 frt. segélyt, a hosszuauszói r. kath. templom részére beszerzendő zászlóra 20 frtot, egy nagyszabású tanító felségélyezésére 30 frtot, a Lőcsén fennálló magyarországi kárpátegyesületnek 30 forintot, philippopolit (Bulgaria) egyházi (missiói) célokra 10 frtot, s azonkívül irodalmi célra, valamint vidéki szegények felségélyezésére 104 frtot méltóztatot saját pénztárából legkegyelmesebben ajándékozni.

— **Püspöki látogatás és bérmaut.** Püspök ur ő nagyméltósága folyó évben a kolozs dobokai esperesi kerületben megtartandó atyai látogatásának és bérma körutjának sorrendjét következőleg állapította meg: május 24-én: Kolozsvár, 25-én Györgyfalva, 26-án Kolozs, 27-én Mócs, 28-án Katona, 30-án Bonczhida, 31-én Kide; június: 1-én Szarvaskend, 2-án Bács, 3-án Szászfenes, 4-én Ó-Fenes, 5-én Bánfihunyad, 6-án Jegenye, 7-én Kajántó, 9-én Kolozsvár, honnan, ha a körülmények megengedik, ezen utját más esperesi kerületben még folytatni akarja.

— **Főpásztori körlevél.** Fiui hódolattal vettük kegyel. Püspök urunk legújabb körlevelét, melyben számos miniszteri rendet van közölve, a *portómentes postalatványokról, az egyiptomi szembetegségről, az üzleti bizsitékkel elfogadható záloglevelek és kötvényekről* stb; továbbá több kath. munkát a lelkészkedő papság figyelmébe ajánl és az utolsó körlevél óta meghaltak neveit és élettrajzi adatát közli.

— **Tanítói kinevezés.** Lakatos Dénes baróthi r. kath. segédtanító jegyenyei k. tanítónak neveztetett ki.

— **Nyilvános köszönet.** A kegyes adakozásokban kifogyhatatlan jölelkü Főpásztor urunk ő nagyméltósága a kőródszentmártoni fiók hitközség részére két szép harangot kegyeskedett adományozni s midőn ezen nagylelkü adományért hieim nevében a nyilvánosság terén is a leg-hálásabb köszönetemet nyilvánítom, egyuttal azon buzgó és forró ohajátomsnak adok kifejezést, hogy a mindenható Isten ő Excellentiáját anyaszentegyházunk boldogítására s előmozdítására még igen számos évekig éltesse. Egrestő, 1889. ápril 30-án. Szántó Viktor, lelkész.

— **Pályázat** 12. A csikmindszenti rk. kántortanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ezen állomás javadalma következő: 1.) 64 kalongya ősz —, 94 kalongya tavasz kepe. 2.) 14 frt stola. 3.) 4 forint ospora. 4.) 36 terü puha-fa; ennek fölvtáogatására 15 napszám. 5.) 40 véka féreju szántó birtok. 6.) 5 szekér szénát és sarjut termő kaszáló. 7.) Lakás, mely jelenleg csak egy szobából áll; továbbá kamra, pincze, sütőház, csür, istálló, sertés ól, gabnás és egy kis veteményes kert. A 40 véka féreju szántóbirtokban befoglaltatik egy 12 véka féreju belsőkert a templom szomszédtságában, melynek birtoklója az időszerinti kántortanító ugyan, de ha később az egyházközségnek azon terve megvalósulna, hogy ezen tágas belső telek utfelőli részére kántortanítói lakást, iskolatermeket építsen: a kántortanító ezért kárpótlást nem követelhet. Pályázni kívánók kérésüket kellő okmányokkal felszerelve f. évi május végéig alulírott iskolaszéki elnökhöz sziveskedjenek betérjeszteni. Személyesen jelentkezők előnyben részesülnek. Csik-Mindszenten, 1889. április 22. Bálint Lajos s. k. plébános, iskolaszéki elnök.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TODOR JÓZSEF. Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PAL ANTAL, PAL ISTVAN, STRAUBERT ÖDÖN.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lye. nyomdában, Gyulafehérvárt.